

OPPDATERING OG ANALYSE AV

BEDRIFTSDATABASEN

DESEMBER 2024

Prosjekt:

Oppdatering og analyse av bedriftsdatabasen

Kunde:

Fellesrådet for Afrika

Periode:

August 2024 – Desember 2024

Team:

Ms. Stephanie **Crasto**, Msc, team leader, **Scanteam**

Ms. Ingeborg **Lislevand**, MA, **Scanteam**

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
1 Introduksjon og Bakgrunn	3
2 Åpenhetsloven	4
2.1 Kort om Åpenhetsloven.....	4
2.2 Håndheving av Åpenhetsloven.....	5
2.3 Utfordringer ved håndhevelse:	6
2.4 Offentlig gransking som verktøy	7
3 Metode.....	8
3.1 Innhenting av offentlig informasjon tilgjengelig på nett	8
3.2 Innhenting av bedriftslistene fra de norske ambassadene i Afrika	8
3.3 Innhenting av informasjon fra andre aktører	9
3.4 Spørreskjema til bedriftene	9
3.5 Begrensinger.....	9
4 Analyse.....	12
4.1 Oversiktsbilde	12
4.2 Sektorfordeling	13
4.3 Spørsmål og svar	15
4.4 Bærekraft (Compliance and Sustainability).....	16
5 Konklusjon.....	19
6 Anbefalinger	20
Anneks A: Kilder	22

Sammendrag

Fellesrådet for Afrika har en database over norske bedrifter som er aktive i Afrika. Denne er gratis og offentlig tilgjengelig på deres nettside (<https://fellesraadet.no/bedriftsdatabasen/>). Databasen oppdateres med jevne mellomrom, med opplysninger om i hvilken grad bedriftene følger retningslinjer for bærekraft og menneskerettigheter utviklet av FN, OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) og Utenriksdepartementet. Bedriftsdatabasen ble sist oppdatert i 2021. I rapporten fra 2021 viser de til at Åpenhetsloven nettopp hadde blitt vedtatt i Stortinget i juni 2021, men loven tredde først i kraft i 2022.

Metoden som ble brukt for datainnsamling og informasjon er basert på hva som er offentlig tilgjengelig samt det som ligger på bedriftenes egne hjemmesider.

Norges ambassader i Afrika, Innovasjon Norges Afrika-avdeling og Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv ble kontaktet, og de offisielle medlemslistene til UN Global Compact, Norwegian-African Business Association (NABA) og Etisk Handel ble konsultert.

Teamet sendte deretter e-post til bedriftene med oppfølgingsspørsmål og kvalitetssjekk av oppføringene deres, og noen bedrifter ble også oppringt.

Bedriftsdatabasen endte opp med en oversikt over 92 bedrifter. 49 av disse har noe rapportering på bedriftens samfunnsansvars (*Corporate Social Responsibility, CSR*), miljø-, sosiale- og forretningsetiske forhold (*Environmental, Social and Governance, ESG*) eller andre former for rapportering som faller innunder kravene i henhold til Åpenhetsloven. Tre andre bedrifter hadde noe informasjon, men ikke veldig utfyllendende mens de resterende hadde enten mangelfull eller ingen rapportering.

De 92 bedriftene har aktivitet i 44 afrikanske land, hvor Sør-Afrika, Kenya og Ghana er de med flest norske bedrifter. Dette er en nedgang fra 50 land i 2021 rapporten, mens landene med de fleste norske bedrifter er de samme som i 2021. Den største sektoren er olje og gass med hele 16 norske bedrifter. Nest største er konsulent- og rådgivningstjenester og den tredje største er sol- og fornybar energi.

Litt over 20 bedrifter er engasjert i fem eller flere land mens hele 41 bedrifter er kun engasjert i et land. 27 bedrifter var medlem av enten Etisk Handel, NABA eller UN Global Compact, mens åtte bedrifter var medlem i både NABA og UN Global Compact.

Åpenhetsloven trådte i kraft juli 2022 med krav om at første årsrapport skulle ligge klar ved utgangen av 2023. Grunnet få svar på epostene som ble sendt ut ble hjemmesiden til bedriftene viktig for verifisering av offentlig tilgjengelige rapporter i henhold til Åpenhetsloven.

Det var flere bedrifter som ikke direkte refererte til Åpenhetsloven, men de aller fleste som er anslått å være mellomstore til store bedrifter refererte til og hadde tilgjengelig andre policy dokumenter (Antikorrupsjon, Ethics, Code of Conduct, Equal Pay, Gender Equality m.m.) eller nevnte at de var medlem i UN global Compact som også har strenge rapporteringskrav. Et fåtall av selskapene ble anslått til å være var såpass små at de falt utenfor Åpenhetslovens krav om rapportering.

Blant de bedriftene som anses store nok til å omfattes av Åpenhetsloven, har 49 rapporter lett tilgjengelig på hjemmesiden sin mens litt over 30 ikke hadde lett tilgjengelig informasjon¹ på nettsiden, eller man måtte etterspørre for å få mer informasjon.

Resultatet av oppdateringen gir en liste med litt flere norske bedrifter enn i 2021. En av årsakene er at 2021 gjennomgangen fant sted mot slutten av Covid pandemien. På grunn av de strenge restriksjonene og flere nedstenginger både i Norge og globalt kan flere bedrifter ha stengt dørene sine i Afrika eller blitt slått konkurs etter 2019 oppdateringen, men før 2021 oppdateringen. For oppdateringen i 2024 har restriksjonene blir fjernet og næringslivet og privat sektor har begynt å vokse igjen.

Hovedanbefalingene er:

- Ha en entydig definisjon for hva som menes med norskregistrerte bedrifter, slik at kriteriene er de samme for hver gjennomgang av databasen.
- Fremhev databasen hos de ulike aktørene som kan ha interesse av og bruk for denne databasen.
- Tilpass bedriftsdatabasen slik at det å være inkludert gir merverdi som engasjerer bedriftene, litt som EITI systemet.
- Bytt språk til engelsk slik at listen er mer tilgjengelig, spesielt for engelskspråklige i Afrika som kan ha nytte av denne databasen.
- Sist, men ikke minst, forsøk å skape en form for eierskap hos bedriftene til databasen slik at de ser en egenverdi i at databasen er korrekt og oppdateres litt oftere.

¹ «lett tilgjengelig» betyr at det er enkelt å finne frem enten ved at det var en egen side med tydelig rapporterings informasjon, eller tekst som klart forklarte hvor man kunne finne informasjonen f.eks: <https://www.nemko.com/about/corporate-governance> eller <https://www.panoroenergy.com/our-responsibility/#csr>

1 Introduksjon og Bakgrunn

Fellesrådet for Afrika («Fellesrådet») ble stiftet i 1967 under navnet *Fellesrådet for det sørlige Afrika*. Utgangspunktet var den norske motstanden mot apartheid-styret i Sør-Afrika. Fellesrådet jobber nå med spørsmål knyttet til hele det afrikanske kontinentet.

Fellesrådet er en solidaritets- og menneskerettighetsorganisasjon som arbeider for å påvirke de politiske og økonomiske strukturene og mekanismene som kan bidra til en mer rettferdig utvikling i Afrika. Utgangspunktet er FNs menneskerettigheter og prinsippet om at disse er udelelige.

En viktig del av dette arbeidet er å gi korrekt informasjon om politiske, økonomiske, kulturelle og andre relevante forhold for å bidra til at beslutningstakere i politikk og næringsliv kan fatte bedre og mer informasjonsbaserte beslutninger, og i denne sammenheng er Bedriftsdatabasen en viktig brikke.

Fellesrådets Bedriftsdatabase er offentlig tilgjengelig og gratis å bruke og ligger på nettsiden fellesraadet.no/bedriftsdatabasen

Bedriftsdatabasen er basert på offentlig informasjon om norske selskaper som jobber aktivt i et eller flere afrikanske land, og oppdateres med jevne mellomrom. Denne rapporten inneholder derfor materiale som er oppdatert med de data som var tilgjengelig i 2024.

Analysen er hovedsakelig kvantitativ, men hvor også dokumentanalyse ble brukt. Utgangspunktet var databasen og rapporten fra 2021 som i sin tid var basert på tilsvarende dokumenter fra 2019.

2021 studien ble gjennomgått og oppdatert ved hjelp av tilgjengelig offentlig informasjon som inkluderte bedriftenes egne hjemmesider, Brønnøysund registeret m.m.

Som for de forrige rapportene så ble alle de norske ambassadene som hadde ansvar for afrikanske land kontaktet som da inkluderte ambassaden i Portugal fordi den har ansvaret for Guinea-Bissau og Kapp Verde. Teamet sjekket blant annet om det eksisterte noen form for offentlige lister eller oversikt over norskeide firmaer som var engasjerte i deres regioner som de kunne hjelpe oss med.

Til slutt har bedriftene på listen fått mulighet til å gi tilbakemelding om de mener informasjonen om deres bedrift er riktig eller ikke.

2 Åpenhetsloven

2.1 Kort om Åpenhetsloven

Siden loven ble vedtatt 1. juli 2022 har den norske Åpenhetsloven i betydelig grad påvirket bedrifters praksis når det gjelder menneskerettigheter og arbeidsforhold.

Kort forklart så pålegger Åpenhetsloven større virksomheter å utføre due diligence for å identifisere og så håndtere faktiske eller potensielle negative konsekvenser for universelle grunnleggende menneskerettigheter² og anstendige arbeidsforhold³ i deres virksomhet og leverandørkjeder.

I tillegg er disse selskapene pålagt å publisere årlige rapporter som beskriver deres *due diligence*-innsats og svare på offentlige henvendelser angående deres praksis.⁴

Som svar på loven har mange selskaper iverksatt omfattende retningslinjer og prosedyrer for å sikre overholdelse.

For eksempel så inkluderer Yara International ASAs Ethics and Compliance blant annet:

- **Due Diligence-vurderinger:** Yara gjennomfører evalueringer for å kartlegge risikoer og iverksette tiltak for å redusere dem.
- **Leverandøregasjement:** Selskapet har tilsyn med sine leverandører, og sikrer at alle kontrakter inkluderer klausuler for å redusere risiko knyttet til menneskerettigheter og arbeidsforhold. I tillegg så har de kontinuerlig opplæring av ansatte i Ethics and Compliance retningslinjene, antall opplært blir lagt ut på nettsiden. Denne systematiske tilnærmingen gjør det mulig for Yara å overvåke samsvar effektivt i hele forsyningskjeden.
- **Åpenhet og rapportering:** I samsvar med loven publiserer Yara årlige due diligence-rapporter som beskriver deres innsats og funn. Disse rapportene gir innsikt i selskapets struktur, operasjonsområder og tiltakene som er tatt for å håndtere identifiserte risikoer⁵

Loven har også ført til økt åpenhet, ettersom selskaper nå er forpliktet til å gi informasjon på forespørsel om hvordan de håndterer negativ påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold. Denne bestemmelsen gir forbrukere, investorer og andre interessenter mulighet til å ta informerte beslutninger basert på et selskaps etiske praksis.⁶

Videre fører Forbrukertilsynet tilsyn med håndhevelsen av loven, og sikrer at selskapene overholder sine aktsomhets- og rapporteringsforpliktelser. Første årsrapport skulle ligge klar innen utgangen av juni 2023.

I henhold til Åpenhetsloven (§ 5) skal årsberetningen minimum inneholde følgende:

² <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

³ <https://www.ilo.org/topics/decent-work>

⁴ <https://www.globalcompliancenes.com/2022/06/23/norway-new-norwegian-transparency-act-on-social-sustainability-becomes-effective-as-of-1-july-2022>

⁵ <https://www.yara.com/this-is-yara/ethics-and-compliance/>

⁶ <https://www.forbrukertilsynet.no/vi-jobber-med/apenhetsloven/the-transparency-act>

- Generell beskrivelse av selskapets struktur, virksomhetsområde, retningslinjer og prosedyrer for håndtering av faktiske og potensielle negative innvirkninger på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold;
- Informasjon om faktiske negative påvirkninger og betydelige risikoer for negative påvirkninger som selskapet har identifisert gjennom sin due diligence; og
- Informasjon om tiltak selskapet har iverksatt eller planlegger å implementere for å stanse faktiske uheldige påvirkninger eller redusere betydelig risiko for uønskede påvirkninger, og resultatene eller forventede resultater av disse tiltakene.⁷

Manglende overholdelse kan føre til straffer, inkludert bøter og håndhevelsestiltak, og dermed oppmuntre bedrifter til å opprettholde ansvarlig forretningspraksis.

Samlet sett så skulle Åpenhetsloven fremmet en kultur for ansvarlighet og etisk ansvar blant norske virksomheter, og fremmet respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i hele deres virksomhet og leverandørkjeder.

2.2 Håndheving av Åpenhetsloven

Håndhevingen av Åpenhetsloven innebærer en kombinasjon av tilsynsmekanismer og ansvarlighetstiltak:

Viktige funksjoner:

1. Forbrukertilsynets tilsyn:

- **Forbrukertilsynet** har som oppgave å overvåke og håndheve loven. De sikrer at selskaper overholder sine *due diligence*- og rapporteringsforpliktelser.
- Tilsynet gjennomgår de offentlige rapportene som selskaper er pålagt å publisere årlig, og beskriver deres innsats for å identifisere og håndtere negative konsekvenser for menneskerettigheter og arbeidsforhold.

2. Obligatorisk rapportering og offentlige henvendelser:

- Bedrifter må svare på offentlige henvendelser om hvordan de håndterer risiko for menneskerettigheter og arbeidsforhold. Dette inkluderer å gi spesifikk og rettidig informasjon når interessenter ber om det, for eksempel forbrukere, frivillige organisasjoner eller journalister.
- Unnlattelse av å reagere tilstrekkelig kan føre til undersøkelser og håndhevingstiltak fra Forbrukertilsynet.

3. Straffer for manglende overholdelse:

- Selskaper som ikke overholder loven, kan møte administrative bøter og håndhevelsestiltak. Myndigheten har myndighet til å ilegge økonomiske straffer for å sikre etterlevelse og avskrekke fremtidige brudd.

⁷<https://bahr.no/newsletter/compliance-upcoming-reporting-deadline-under-the-norwegian-transparency-act-part-1-introduction>

4. Stikkprøver og undersøkelser:

- Forbrukertilsynet kan gjennomføre revisjoner eller be om tilleggskommentasjon for å verifisere nøyaktigheten av opplysningene som er gitt i årsrapportene eller som svar på offentlige henvendelser.
- Dette inkluderer å undersøke due diligence-prosesser og sjekke om selskapene har iverksatt tiltak for å håndtere risiko i sin virksomhet og leverandørkjeder.

5. Fokus på proporsjonalitet og veiledning:

- Til å begynne med har håndhevelsen fokusert på å veilede selskaper til å overholde loven, spesielt gitt dens nyhet. Myndighetene har lagt vekt på utdanning og støtte i stedet for umiddelbare straffetiltak.
- Over tid forventes strengere håndhevingstiltak etter hvert som selskaper tilpasser seg lovens krav.

6. Varslermekanismer:

- Bedrifter oppfordres til å etablere varslingskanaler som gjør det mulig for ansatte eller andre i leverandørkjeden å rapportere uetisk praksis eller lovbrudd. Disse rapportene kan også utløse undersøkelser.

Hvor ofte og hvordan Forbrukertilsynet faktisk vil håndheve Åpenhetsloven vil først kunne sees om et par år, siden selskapene vil trenge noe tid til å kartlegge forretningsforbindelser og leverandører, og å bygge opp systemer for hvordan man kan følge opp som vil ta tid og penger.⁸ Men i utgangspunktet så skal Åpenhetsloven hjelpe mot å skjønne, og heller at man er mer åpne om negative konsekvenser og blir belønnet for å være ærlig om det.

For øyeblikket virker det som om flere av selskapene er usikre på hvor mye informasjon trenger å være lett tilgjengelig på sine egne nettsider. Noen har ingenting om dette på sine bedriftssider, og bare en epost for å ta kontakt om å få mer informasjon om det som faller under Åpenhetsloven. Men fra svarprosenten virker det ikke som om det er litt motvilje for å svare på ad hoc eposter fra fremmede. Vi vet heller ikke om epost ble blokkert av flere, gikk i spam eller om eposten adressen som var registret var i det hele tatt aktiv lenger.⁹

Det kan hende at det er litt forvirring hos bedriftene selv, når det gjelder om de trenger separat rapportering for å falle innunder Åpenhetsloven, eller om de årlige rapportene som CSR, ESG osv er nok for å dekke behovet.

2.3 utfordringer ved håndhevelse:

Selv om det er flere mekanismer på plass for håndheving av loven, så finnes det fortsatt problemer når det gjelder fullstendig kartlegging av leverandørkjeder og bygging av systemer for oppfølging. Nedenfor er noen av utfordringene:

- Sikre at mindre leverandører i globale forsyningskjeder oppfyller standardene.

⁸ <https://www.journalisten.no/apenhetsloven-forvirrer-dette-sier-ekspertene/590448>

⁹ Et av responsene vi fikk var et automatisk svar fra epost plattformen som sa at filter funksjonen som var på plass hadde blokkert vår epost adresse pga innholdet. Vi er fortsatt usikre på hva som forårsaket blokkeringen.

- Adressere uklarheter i hvordan selskaper skal gjennomføre risikovurderinger og rapportere funn.
- Administrere Forbrukertilsynets kapasitet til å føre tilsyn med etterlevelse på tvers av en rekke virksomheter.

2.4 Offentlig gransking som verktøy

Åpenhetsloven er også avhengig av offentlig gransking som en håndhevingsmekanisme. Ved å gjøre informasjon offentlig tilgjengelig kan interessenter holde selskaper ansvarlige, og skape omdømmepress som stimulerer til overholdelse.

Kombinasjonen av regulatorisk tilsyn, straffer, offentlig åpenhet og omdømmerisiko har gjort håndhevelsen av Åpenhetsloven til en mangefasettert og robust tilnærming.

3 Metode

Formålet med denne undersøkelsen var å oppdatere Bedriftsdatabasen med relevant informasjon og rapporter relevant for Bedriftsdatabasen.

3.1 Innhenting av offentlig informasjon tilgjengelig på nett

Utgangspunktet for oppdateringen er listen fra 2021 og metoden brukt for den rapporten ble etterfulgt her. Bedriftene på denne listen ble undersøkt, noen bedrifter ble eliminert underveis og nye ble lagt til.

- **Bedriftens hjemmeside og relevante søk.** Hver enkelt bedrift på 2021-listen ble sjekket opp mot deres egen hjemmeside og relevante søk som bedriftens LinkedIn side og andre sosiale medier.
- **Brønnøysundregisteret.** Hver bedrift ble sjekket at de stod oppført i Brønnøysundregisteret og er norskregistrert. Oppdateringen for 2024 inneholder kun norskregistrerte bedrifter med aktivitet og/eller kontor i et eller flere afrikanske land.
- **Norwegian-African Business Association, Ethiske Handel og UN Global Compact.** Registerne av medlemsbedrifter i alle tre organisasjoner ble gjennomgått og sjekket for bedrifter som passer kriteriene for å stå på Fellesrådets liste.

3.2 Innhenting av bedriftslistene fra de norske ambassadene i Afrika

Det ble tatt kontakt med alle norske ambassader i Afrika, og liste over norske bedrifter med engasjement i deres region ble etterspurt. Av de 18 ambassadene som ble kontaktet svarte åtte.

Et av svarene var et automatisk svar om at ambassaden var nedlagt. Et annet var et automatisk svar om ambassaden kunne håndtere ting av konsulær art, men at andre spørsmål ikke ville bli fulgt opp individuelt.

Av de siste seks svarte fem at enten på grunn av kapasitets- og prioriteringshensyn eller at dette var utenfor deres mandat av arbeidsoppgaver så kunne de dessverre ikke hjelpe med det som ble etterspurt. Fire av dem anbefalte å ta kontakt enten med Innovasjon Norge eller NABA.

Det ble påpekt at det ikke er uproblematisk å håndtere og oppdatere en slik liste kontinuerlig, og at selve begrepet «norsk» eller «norskeid» bedrift var vanskelig å fastslå.

Den siste ambassaden som responderte sendte en liste. Listen ble gjennomgått og bedrifter registrert.

I forrige gjennomgang var det syv ambassader som svarte, og av de syv oversendte fire av ambassadene en liste for sine områder. De siste tre meldte enten at de ikke hadde liste, eller ikke ville oversende en slik liste av personvern hensyn (GDPR – men dette siste er jo ikke en gyldig begrunnelse siden bedrifter ikke omfattes av GDPR reguleringen). En ambassade foretrakk å ta en samtale per telefon.

Ambassaden som oversendte liste i denne gjennomgangen var ikke en av de fire som oversendte lister fra forrige gjennomgang.

3.3 Innhenting av informasjon fra andre aktører

I tillegg til ambassadene så ble det tatt kontakt med Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv, DNB Markets, Innovasjon Norge sin Afrika-avdeling i Nairobi.

Kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv svarte at dette falt utenfor deres mandat og ikke hadde noen slik oversikt, og anbefalte at man tok kontakt med NABA og Innovasjon Norge.

DNB Markets ble oppringt for å undersøke om de hadde noen oversikt, DNB Business ble involvert og etter en tid kom de tilbake, men hadde de verken en slik oversikt eller tips om hvor mer informasjon kunne innhentes.

Bare en måned etter at regjeringen la fram sin nye Afrika-strategi, ble det kunngjort at Innovasjon Norge legger ned sitt eneste kontor i Afrika. Avdelingen var aktiv i bare to år før den ble nedlagt i år. Det er antatt at det er grunnen til at det ikke kom inn noe svar fra Innovasjon Norge.

3.4 Spørreskjema til bedriftene

For kvalitetssjekk av listen og hva som ble funnet gjennom undersøkelsen, ble det sendt en e-post til bedriftene med spørsmål om informasjonen er korrekt.

I tillegg ble det ringt til flere av bedriftene, men ofte så var flere usikre på hvor mye informasjon de kunne gi til noen utenfor bedriften eller direkte på telefon. Flere av de små og mellomstore bedriftene var usikre på hvem som kunne svare på henvendelsen, eller hvem som kunne ha informasjonen tilgjengelig.

Noe av usikkerheten syntes å skyldes at informasjonsinnhenting ble oppfattet som at den kunne omfatte bedriftshemmeligheter eller det ansees som følsom informasjon eller virke som om de blir gransket.

3.5 Begrensinger

I løpet av oppdraget ble det klart at det ikke finnes en fullstendig oversikt over hvilke norske selskaper som opererer i Afrika, og heller ingen lett måtte å innhente informasjonen eller bekrefte den på. I tillegg så virket det som om det var litt motvilje å svare på henvendelsen når det gjaldt Åpenhetsloven og det som falt under loven.

Det finnes et informasjonsgap her og det er sannsynlig at listen er mye lengre enn resultatet av denne oppdateringen.

Ambassadene

Flere ambassader sa at de ikke kunne svare på grunn av kapasitet, prioriteringer eller at det lå utenfor ambassadens arbeidsoppgaver, som muligens var en refleksjon av omprioriteringene som Utenriksdepartementet arbeider med. Disse har blant annet medført en nedleggelse av ambassaden i Mali mot slutten av 2023 og ambassaden i Uganda i 2024. Det er verdt å merke at ifølge pressemeldingen så skulle omprioriteringene av ressursene være en del av en større prosess som inkluderte prioritering på næringslivet:

«[...] hvor utenriksstjenestens oppsett vurderes for å sikre norske interesser i en ny tid, og hvor norsk tilstedeværelse i utlandet tilpasses for å best mulig ivareta norske utenriks- og

utviklingspolitiske prioriteringer. Norge vil få færre, men mer robuste utenriksstasjoner. Blant annet vil arbeidet med *prioriterte saker som matsikkerhet, næringsutvikling* og regional sikkerhet i Afrika styrkes ved at ambassadene i Accra, Addis Abeba, Dar es Salaam, Kinshasa og Nairobi får flere diplomater» (vår utheving).

Bedriftsdatabasen

Den vedlagte databasen er basert på den forrige listen og oversikten fra 2021. Listen inneholder kun norskregistrerte bedrifter med aktivitet i ett eller flere afrikanske land. Listen ekskluderer medlemsbaserte organisasjoner og assosiasjoner, frivillige organisasjoner og bedrifter som kun driver med import fra afrikanske land. Bedrifter som importerer fra afrikanske land utgjør et mye høyere antall, spesielt innen kaffe- og blomsterindustrien.

Ideelt burde flere av bedriftene vært fulgt opp med en samtale for et mini-intervju ikke bare for å bekrefte informasjonen som er tilgjengelig, men også få mer informasjon om potensielle mangler på nettsiden (hvis de omfattes av åpenhetsloven og f.eks. ikke viser til noen rapporter eller hvem man kan ta kontakt med for å få denne informasjonen). Spesielt interessant i denne sammenheng ville vært hvordan bedriftene tolker kriteriene for rapportering under Åpenhetsloven og hva de mener er bra nok informasjonsdeling på bedriftens nettside.

Mange bedrifter har lite oppdaterte hjemmesider, flere hadde byttet nettadresse siden sist, noen hadde blitt kjøpt opp/solgt, noen hadde byttet navn. I tillegg var det vanskelig å innhente informasjon fra Brønnøysundregisteret når det gjelder store bedrifter som er et konsern eller del av et konsern og hvor det er uklart hvilken del av konsernet som eventuelt er aktivt i Afrika og hvor man kanskje bare har det overordnede navnet som for eksempel bildet under fra et søk på Subsea7 viser (se neste side).

Det var også vanskelig å finne riktig/oppdatert informasjon om hvilke land de forskjellige bedriftene har aktiviteter i, og hva slags aktiviteter det gjelder. Noen hadde for eksempel tidsbegrensede prosjekter i Afrika som ble avsluttet og dermed hadde ikke noe mer med Afrika å gjøre, men ble fremdeles referert i noe dokumentasjon. Flere bedrifter var vanskelige å nå enten via epost eller per telefon. Med mangelfulle svar var det utfordrende å vite om flere av de mellomstore bedriftene omfattes av Åpenhetsloven eller ikke og dermed uklart om de burde inkluderes i denne gjennomgangen eller ikke, gitt så mange hull i rapporteringen.

Du søkte på: **SUBSEA 7**
Organisasjonsform: ALLE
Fylke: ALLE
Kommune: ALLE

Antall treff: 15

Orgnr.	Navn	Postnr./sted
985164312 	SUBSEA 7 (UK SERVICE COMPANY) LIMITED	Storbritannia (GB)
991023283 	SUBSEA 7 (US) LLC	USA (US)
971154217 	SUBSEA 7 CREWING LIMITED	Storbritannia (GB)
996258971 	SUBSEA 7 CREWING SERVICES PTE. LTD.	Singapore (SG)
984053436 	SUBSEA 7 HOLDING NORWAY AS	4033 STAVANGER
813721732 	SUBSEA 7 INTERNATIONAL CONTRACTING LIMITED	Storbritannia (GB)
817807402 	SUBSEA 7 I-TECH LIMITED	Storbritannia (GB)
879642272 	SUBSEA 7 LIMITED	4033 STAVANGER
998433088 	SUBSEA 7 NAVICA AS	4033 STAVANGER
936742475 	SUBSEA 7 NORWAY AS	4033 STAVANGER
984366043 	SUBSEA 7 NORWAY NORSK AVDELING AV UTENLANDSK FORETAK	4033 STAVANGER
918130829 	SUBSEA 7 OFFSHORE RESOURCES (UK) LIMITED	Storbritannia (GB)
971412119 	SUBSEA 7 PIPELINE PRODUCTION LTD	4033 STAVANGER
998234662 	SUBSEA 7 SHIPPING LIMITED	4033 STAVANGER
998720540 	SUBSEA 7 VESSEL OWNER AS	4033 STAVANGER

4 Analyse

Bedriftsdatabasen inneholder per 1. desember 2024 92 bedrifter. Disse er alle omtalt i fellesraadet.no/bedriftsdatabasen/.

I 2019 gjennomgang var listen på 151 bedrifter mens den var redusert til 82 bedrifter i 2021.

4.1 Oversiktsbilde

Bedriftene som er engasjerte i flere land er ikke overraskende nok fra olje- og gass sektoren og maritim og shipping, der de fleste engasjerer seg i fem eller flere land.

Tabellen under viser hvilke land som har flest norske bedrifter engasjert i landet sammenlignet med oversikten fra 2021.

Som nevnt er Sør-Afrika, Kenya og Ghana landene med flest norske bedrifter, deretter følger Nigeria, Tanzania, Egypt, Angola, Mosambik og Uganda.

Nederst på listen er 13 land med kun en norsk bedrift i landet i 2024. Land som hadde bare en bedrift engasjert kom fra varierende sektor, men inkluderte konsulenttjenester, kaffe og sol- og fornybar energi. Til sammen er 53 afrikanske land representert i 2021 og 44 i 2024.

2024 Land	2024 Bedrifter	2021 Bedrifter
Sør Afrika	32	31
Kenya	27	27
Ghana	19	26
Egypt	17	14
Nigeria	15	20
Angola	12	13
Tanzania	12	15
Uganda	12	10
Etiopia	10	9
Mosambik	10	12
Marokko	8	4
Algerie	7	7
Senegal	7	6
Kamerun	6	8
Kongo (Republikken)	6	6
Namibia	6	3
Tunisia	5	6
Zambia	5	6
Gabon	4	5
Côte d'Ivoire	4	4
Rwanda	4	5
Guinea	3	3
Libya	3	9
Benin	2	4
Botswana	2	1
Burkina Faso	2	3
Kongo (Demokratiske republikk)	2	3
Ekvatorial Guinea	2	1
Gambia	2	4

Liberia	2	5
Malawi	2	0
Burundi	1	1
Chad	1	0
Eswatini (Swaziland)	1	0
Guinea-Bissau	1	3
Madagaskar	1	1
Mali	1	2
Mauritania	1	1
Mauritius	1	1
Sierra Leone	1	3
Somalia	1	2
Somaliland	1	0
Sudan	1	4
Togo	1	2
Kapp Verde	0	1
Sentralafrikanske Republikk	0	1
Djibouti	0	3
Eritrea	0	1
Lesotho	0	1
Niger	0	1
Seychellene	0	1
Sør-Sudan	0	2
Vest Sahara	0	1

4.2 Sektorfordeling

Flere av sektorene overlapper med hverandre og noen har dermed blitt slått sammen, men tabellen under viser fortsatt nyansene og bredden av norske bedrifter som er engasjert i Afrika.

Den største sektoren er utvilsomt olje og gass med hele 16 bedrifter som kommer inn under denne kategorien, det er like mange bedrifter som var innunder denne sektoren i 2021.

Den nest største sektoren i 2024 gjennomgangen er konsulenttjenester og rådgivning som har 12 bedrifter som er involvert i litt forskjellige typer rådgivning, mens i 2021 så var den nest største sektoren shipping og maritim med åtte bedrifter registret.

Den tredje største sektoren i 2024 er bedrifter som faller under sol- og andre fornybare energi typer med 10 bedrifter. Disse tre sektorene utgjør 40% av alle bedriftene som er aktive i regionen. Med unntaket av konsulttjenester så er de to andre sektorene ikke overraskende at det er så stor aktivitet fra norske bedrifter i og med at Norge er veldig engasjert i både olje og gass og fornybar energi sektorene.

Sektor	Bedrifter i sektoren
Leverandør olje- og gassindustri	16
Konsulenttjenester	12
Solenergi, Fornybar kraft og energi	10
IT, software og telecom	4

Skipsfart/ maritim industri	4
Turisme	4
Handel	3
Gruvedrift	2
Kjemisk industri	2
Landbruk/ landbruksprodukter	2
Matvareproduksjon	2
Tekstilindustri	2
Testing, inspeksjon og sertifisering	2
Bioteknologi	1
Digital sikkerhet	1
Diverse (Emballasjegyvinning)	1
Diverse (Industri, Emballasjeproduksjon)	1
Diverse (Landbruks- og detaljhandel)	1
Diverse (Papir- og trevirke)	1
Diverse (Sementproduksjon)	1
Diverse (Trevirke og kvotehandel)	1
Financial sector	1
Forsikring	1
Health	1
IT, software og microfinans	1
Investering /Fornybare Energiprosjekter	1
Investeringsfond	1
Kunnskapsformidling	1
Media	1
Metallurgisk industri	1
Mikrofinans	1
Olje og energi	1
Produksjon av jordbruks- og skogbruksmaskiner	1
Produktmerking/ Produktdekorering av varer og produkter	1
Research and innovation company	1
Sjømatforsyninger	1
Skin og tekstil	1
Skipsagent	1
Teknisk konsulentvirksomhet	1
Vannbehandling	1

4.3 Spørsmål og svar

Før ferdigstilling av listen ble eposter sendt til alle de aktuelle bedriftene, hvor de fikk anledning til å kommentere innholdet i databasen og hvor de også ble stilt en rekke spørsmål. Dette gikk over et par runder. En epost ble sendt ut på engelsk til flere av de litt større selskapene med spørsmålene nedenfor:

1. Stemmer landene de er oppført med?
2. Kan bedriftene vise /sende link til følgende informasjon?
 - CSR Rapport?
 - Land for land rapportering?
 - Kontakt med fagforeninger?
 - Human Rights Due Diligence?
 - Lokalt ansatte?
3. Spørsmål om Åpenhetsloven
 - Er bedriften omfattet av loven?
 - Har bedriften systemer på plass for å rapportere på det Åpenhetsloven forplikter dem til?
 - Hadde bedriften systemer allerede på plass før Åpenhetsloven som var robuste nok?

Etter en tid med ingen svar gikk det ut en ny epost, men denne gangen på norsk, til alle på listen med færre spørsmål der det kom inn svar.

Flere av de som svarte på den norske eposten faller innunder små til mellomstore bedrifter og et par faller innunder større bedrifter. Pga tidspress, endte det med at flere bedrifter ble oppringt for å følge opp.

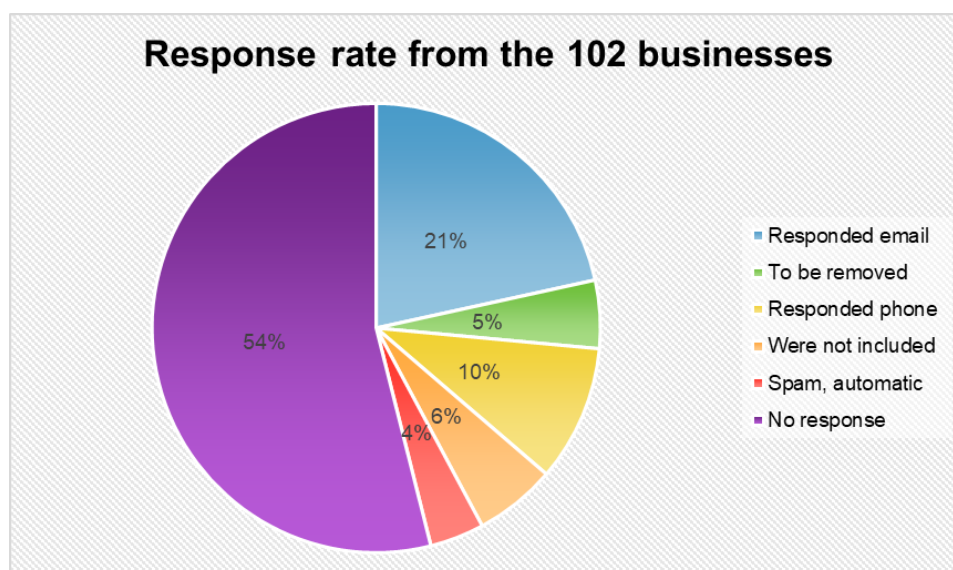
Spørsmål 1 og 2 er forankret i informasjon som Bedriftsdatabasen viser for alle bedrifter. Mens de fleste på telefon var imøtekommende med å svare på hvilket land de er oppført i var spørsmål 2 og 3 litt vanskeligere å få svar på.

For spørsmål 2 svarte flere med at det står på nettsiden deres hvis de har den informasjonen liggende, uten at de selv kunne nødvendigvis si hvor det ville stå.

Flere som svarte var usikre på om de omfattes Åpenhetsloven og kunne dermed ikke svare på de spørsmålene som ble stilt og ofte visste ikke hvem som ville vært tilgjengelig som kunne svare på henvendelsen.

Av de som ble sendt epost på både norsk og engelsk kom det ikke noe skriftlig tilbake.

Diagrammet under viser inndelingen av hvor mange bedrifter som svarte på et eller flere spørsmål.

I utgangspunktet ble de 102 bedriftene som lå inne på databasen i 2021 kontaktet. Av disse 102 var det over 50% som ikke svarte mens 36% svarte enten på epost eller telefon. 5% av bedriftene kom med informasjon som viste at de ikke skal stå på bedriftslisten.

Det er verdt å merke at av flere av de som svarte på epost var veldig positive til listen og å være en del av en gratis og offentlig tilgjengelig liste.

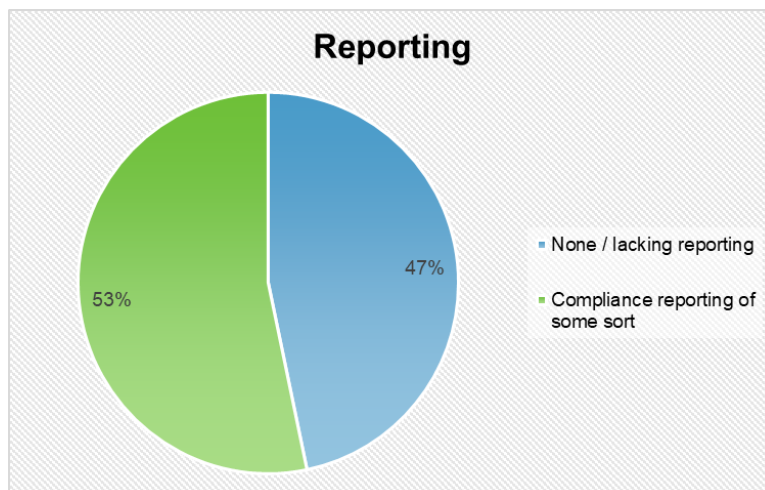
4.4 Bærekraft (Compliance and Sustainability)

Denne delen av analysen er basert på de 92 bedriftene i databasen, og kombinert resultat av svar på e-post, datainnsamling og analyse. Pga av vanskeligheter med å innhente informasjon, så har vi ansett flere typer dokumenter som en del av bærekraftsrapportering. Dette pga tema og «buzz words» ofte er dynamiske, men inneholder mye av informasjonen man ser etter men med litt varierende vekt på de forskjellige begrepene som blir brukt.

Av de rapporttypene som bedriftene har tilgjengelig på nettsiden som er ofte utfyllende:

- Åpenhetsloven årsrapport
- Årsrapporter (utfyllende, ikke alle årsrapporter er like bra)
- Compliance
- CSR (Corporate Social Responsibility)
- ESG (Environmental, Social and Governance)
- Sustainability
- UN Global Compact

Av de 92 bedriftene hadde 49 av bedriftene rapportering av noe slag som var utfyllende nok til å svare på Åpenhetsloven og andre internasjonale standard og policy.

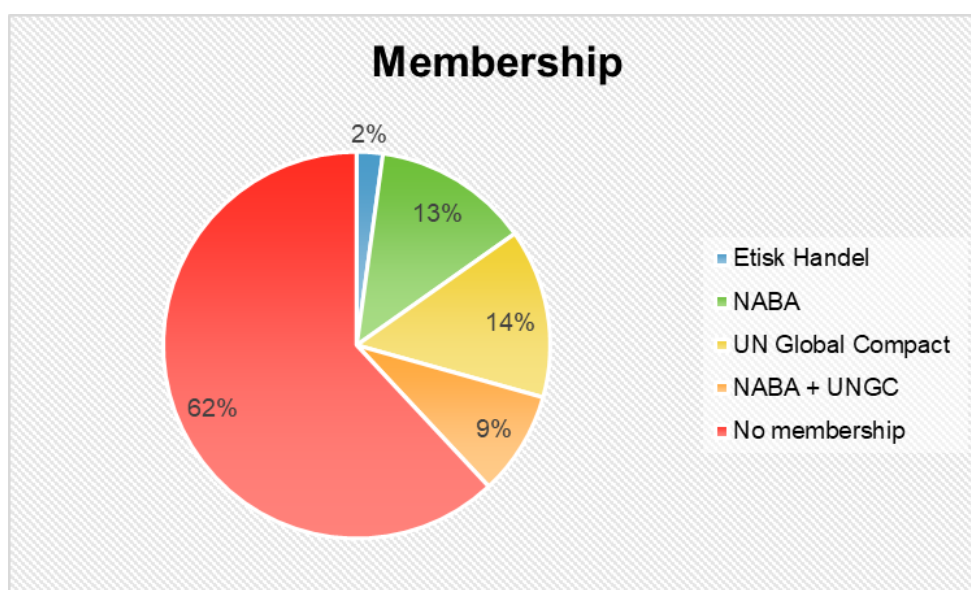
Resultatet er basert på lett tilgjengelig informasjon.

Det har vært utfordrende å finne informasjon for flere av bedriftene. Noen hjemmesider er mangelfulle, eller veldig uoversiktlige, mens andre bedrifter har veldig mye informasjon tilgjengelig på sine sider. De største bedriftene har gjerne mye informasjon lett tilgjengelig mens de mellomstore bedriftene som oftest har mangelfulle eller ingen informasjon som det er lett å få tak i. Noe av denne informasjonen finnes imidlertid, men er ting som bedrifter ikke nødvendigvis publiserer, men som deles internt i bedriften, eksempelvis med lokalt ansatte og kontakt med fagforeninger. I prinsippet er det derfor mulig å få mer utfyllende informasjon, men det vil tydeligvis kreve atskillig mer arbeid og det er ikke klart hvor nyttig dette vil være.

Ettersom NABA, UN Global Compact (UNGC) og Etisk Handel ble brukt som oppslagsverk i denne analysen, er det interessant å se hvor mange som er medlem i de ulike organisasjonene.

Bedriftene ble delt opp inn i fem kategorier; de som er bare medlem av Etisk Handel, bare medlem i NABA, bare medlem i UNGC, medlem i både NABA og UNGC og ikke medlem i noen av de ovennevnte medlemsorganisasjonene.

2% er medlem i Etisk handel, 13% NABA, 14% i UNGC og 9% er en del av både NABA og UNGC.

De åtte bedriftene som er medlemmer både i NABA og UNGC er i tabellen under og driver i forskjellige sektor som inkluderer sol og fornybar energi, olje og gass og matvareproduksjon.

Navn	NABA	UNGC
Kongsberg Gruppen	1	1
Bright Products AS	1	1
Scatec ASA	1	1
Jotun	1	1
Yara International ASA	1	1
GC Rieber Compact AS	1	1
Seagems Norway AS	1	1
Equinor	1	1

Når antall bedrifter som er en del av både NABA og UNGC legges til de bedriftene med medlemskap i bare en av organisasjonene så er 22% av bedriftene på listen medlemmer i NABA og 23% i UNGC. Dette er stort sett bedrifter som rapporterer i henhold til UNGCs sine krav, som dokumenterer at bedriftene har interne prosedyrer og systemer på plass som kan etterprøves og sjekkes.

I tillegg til de to bedriftene som er medlem av Etisk Handel, var det også flere av bedriftene fra 2019-listen som er medlem i Etisk Handel, men som driver kun med import og ikke egne aktiviteter i Afrika.

Det skal nevnes at noen av bedriftene også er medlem i andre interesseorganisasjoner som også har rapporteringskrav og prosedyrer som ikke har blitt tatt hensyn til her.

5 Konklusjon

Bedriftsdatabasen kan være et nyttig verktøy for Fellesrådet og brukere av hjemmesiden. Over 50% av bedriftene i databasen legger ut en eller annen form for ESG/CSR-rapportering. Det er flere som ikke har CSR-rapport, men retningslinjer for miljø, samfunnsansvar og arbeidspraksis generelt. Dette gjaldt spesielt mindre bedrifter som ikke har samme kapasitet til å skrive rapporter, men som kanskje likevel gjør et godt samfunnsansvarlig arbeid. Men det var mange som ikke hadde informasjonen lett tilgjengelig eller det var vanskelig å finne det frem eller så var linken død.

Som for 2021 gjennomgang var det vanskeligere å finne informasjon om Land-for-land rapportering, kontakt med fagforening, Human Rights Due Diligence og lokalt ansatte. Dette er informasjon som ofte er gjemt i enten de fullstendige årsrapportene til de større bedriftene – som kan være flere hundre sider lange – eller de er uteblitt. Flere har policy dokumentene om regelverket lett tilgjengelige på sidene sine, mens selve rapporteringene per år ligger i årsrapporten.

Det burde også være enklere å se hvilke land bedriftene er engasjert i. I tillegg er det en del flere bedrifter som har lokalt ansatte hvor dette ikke blir eksplisitt nevnt, eller når de har sesongbaserte lokalt ansatte og hvordan de rapportere det inn.

Det har vært interessant å se hvordan bedrifter har jobbet med aktsomhetsvurderinger, og endringer som gjøres i bedriftene. Det vil vise hvordan Åpenhetsloven har blitt tolket når de gjelder innsyn til informasjon, og om flere av bedriftene bruker de systemene de allerede hadde på plass eller måtte sette på plass nye eller omgjøre systemene de allerede hadde.

Til neste gjennomgang så er det kanskje verdt å legge til telefon samtaler som metode for å hente inn mer informasjon. Innhenting gjennom eposter tar mest tid når man venter på svar, og fra erfaring kommer det ofte ikke mange flere med purringer, i tillegg så er det usikkerheter rundt hvor mange faktisk ser/får epostene i innboksen sin.

Bedriftene som er oppført i Bedriftsdatabasen er et resultat av undersøkelser Fellesrådet har gjort gjennom flere år, med oppdatering av databasen med ujevne mellomrom. Det er mye bevegelse i disse oversiktene med mange endringer mellom hver oppdatering, men det er sannsynlig at det er mange flere enn 92 norske bedrifter som har aktivitet i afrikanske land.

6 Anbefalinger

Selv om bedriftsdatabasen kan være et viktig verktøy så er det noen anbefalinger som kan gjøre den mer aktuell.

- **Begrensninger:** Hver gang listen skal oppdateres blir definisjonen av «hva er en norskregistrert bedrift» et problem, både for de som blir spurt i ambassadene og for de som skal oppdatere listen.
 - Definere hva norskregistrert bedrift betyr i sammenheng med databasen
 - Oppdater den bare ved behov slik at informasjonen fra norskregistrert bedrifter blir innhentet er i de samme rammeverkene slik at det blir mer konsekvent per oppdatering.
- **Bedrifter:** Dette er en anbefaling som følger fra forrige gjennomgang. Det anbefales å skille mellom store og mellom store/små (SME) bedrifter i Bedriftsdatabasen.
 - Åpenhetsloven gjelder kun de større bedriftene. Samtidig viser denne gjennomgangen at mange mindre bedrifter viser til samfunnsansvar eller andre typer prosedyrer og standard, men rapporterer ikke i like stor grad som de større bedriftene. (Et eksempel er å se på oppsettet til UN Global Compact der de skiller mellom «SME» (Small and Medium-sized Enterprises) og «Companies».
- **Terminologier:** «Buzz» ord for dagen byttes ganske ofte, og oppdateringen av databasen skjer med noen års imellom hver oppdatering, og dermed er «buzz» ordet for året borte, i dette tilfellet CSR vs ESG vs Åpenhetsloven.
 - På nettsiden anbefales at det brukes en åpen setning som «Rapportering i henhold til internasjonale/nasjonale krav/prosedyrer», mens i selve oversiktslisten så kan det heller ramse opp hva slags rapporter det er snakk om.
 - Ha et ja/nei oppsett om bedriftene omfattes av Åpenhetsloven eller ikke.
- **Informasjonsspredning:** Det ble veldig klart i løpet av oppdraget at flere bedrifter var ikke klar over at en slik database fantes og heller ikke at den var gratis og lett tilgjengelig. De minste av bedriftene virket mest positive til denne listen som er en indikasjon at dette kan bli brukt av flere så lenge de vet om det. En anbefaling er å sende linke og liste til ambassadene i regionen, i tillegg til noen av de frivillige organisasjonene som jobber med privat sektor.
- **Tilgjengelighet:**
 - *Databasen:* på nettsiden til Fellesrådet så anbefales det sterkt å flytte hvor man finner databasen. Flere som spurte å se den mens vi snakket i telefon og måtte guides for å finne den. Anbefaling er at den ligger på toppen på lik linje som «Om Oss» slik at det er noe man ser ved første klikk inn på nettsiden til Fellesrådet.
 - *SEO* i tillegg så anbefales det å optimeres SEO på nettsiden fordi akkurat nå når man søker «norske bedrifter i Afrika» så er Fellesrådet nummer fem på listen, men det er til denne artikkelen fra 2018: <https://fellesraadet.no/artikler/afrika-n%C3%A5-hvilket-samfunnsansvar-har-norske-bedrifter-i-afrika> Og når man søker «bedriftsdatabase» så er Fellesrådet sin den 10 og helt nederste på side 1, som sier litt når treff tre er en artikkel om bedriftsdatabase fra 1998.
- **Bytt språk:** For at flere kan få nytte av bedriftsdatabasen så anbefales det å bruke det engelske språket. De fleste av rapportene og nettsidene til bedriftene er ofte på engelsk,

i tillegg så når man ut til engelskspråklig brukere i for eksempel Afrika som kan få nytte av databasen.

- **Eierskap:** Sist, men ikke minst etablere en form for eierskap hos bedriftene selv slik at merverdien i listen blir større og oppdateringen skjer litt oftere og det kommer et større engasjement fra bedriftens sin side. En måte dette kan skje er å tilpasse bedriftsdatabasen slik at å være inkludert i listen engasjerer bedriftene, at de blir «svanemerket» så å si, litt som EITI systemet.

Andre anbefalinger og vurderinger for bruk, promotering og merverdi av bedriftsdatabasen ble sendt som tre separate dokumenter til Fellesrådet for Afrika.

Anneks A: Kilder

Brønnøysundregistrene: <https://www.brreg.no>

Etisk Handel: <https://etiskhandel.no>

Fellesrådet for Afrika Bedriftsdatabasen: <https://fellesraadet.no/bedriftsdatabasen>

Forbrukertilsynet: <https://www.forbrukertilsynet.no/vi-jobber-med/apenhetsloven/the-transparency-act> (Sist oppdatert 01. nov 2024)

International Labour Organization: <https://www.ilo.org/topics/decent-work>

Norwegian African Business Association: <https://norwegianafrican.no>

Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv <https://www.responsiblebusiness.no>

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) <https://www.oecd.org>

Lovdata, *Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold (åpenhetsloven)* <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-99>

Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv, *Oversettelse av OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper*
https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2013/11/OECD_retningslinjer_web.pdf

United Nations Declaration of Universal Human Rights: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

UN Global Compact: <https://www.unglobalcompact.org>

YARA Ethics and Compliance <https://www.yara.com/this-is-yara/ethics-and-compliance/>